

การประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณสู่ความสำเร็จของโรงเรียน
คุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี
AN EVALUATION OF NEED ASSESSMENT IN BUDGET MANAGEMENT
SUCCESSFUL SUB-DISTRICT QUALITY SCHOOLS UNDER THE UDON THANI
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE.

ทศพล นวนไชยดี^{1*} และ พิมพ์พร จารุจิตร²
Tossapol Nuanchaidee^{1*} and Pimporn Charuchit²

สังกัด (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี)^{1,2}

*Corresponding author. E-mail: 63120605231@udru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณ ของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบงานงบประมาณโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี 216 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน เป็น 3 ขนาด ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเรียงลำดับความสำคัญของข้อมูล และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า การประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณสู่ความสำเร็จของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ระดับสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.590 – 1.424 โดยด้านการบริหารบัญชีมีความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดเป็นลำดับแรก รองลงมาเป็นด้านการบริหารการเงิน ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ด้านการระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา ด้านการจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน ด้านการจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณ และด้านการจัดสรรงบประมาณ ตามลำดับ

คำสำคัญ: การประเมินความต้องการจำเป็น การบริหารงานงบประมาณ โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล

Abstract

The purpose of this research is to evaluate the need assessment in budget management towards successful sub-district quality school Under the Office of Udon Thani Primary Education Service Area Office. The sample group for this research were administrators, teachers responsible

for budget work in sub-district quality schools. Under the Udon Thani Primary Educational Service Area Office 216 people. The stratified random sampling in According to the size of the school, it is divided into 3 sizes small, medium and large schools. The research instruments were five point rating scale and reliability questionnaire with a confidence equal to 0.96. The statistical tools included mean, standard deviation, Priority Needs Index Modified (PNIModified), and data analysis.

The result suggests that the overall present state level is low for the evaluation of need assessment in budget management towards successful sub-district quality school Under the Office of Udon Thani Primary Education Service Area office, and the overall desirable state is at the highest level. Considering Priority Needs Index Modified (PNIModified) which between 0.590 – 1.424. the account management is the most important, following with financial management, Supplies and Asset Management, Resource mobilization and investment in education, Preparation of financial reports and financial statements, Budget planning and budgeting and budget allocation, respectively.

Keywords: evaluation of need assessment, budget management, sub-district quality school

บทนำ

สถานศึกษาเป็นองค์กรทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนแนวคิดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน จึงเป็นความสำคัญสูงสุดในการปฏิบัติงานของกระทรวงศึกษาธิการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาโรงเรียนในท้องถิ่นชนบทซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงโอกาสในการเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพ จากข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) จากแนวคิดดังกล่าวเพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระ และมีความเข้มแข็ง รัฐจึงให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล โดยได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ในหมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรา 35 และได้กำหนดแนวทางในการบริหารและการจัดการจัดการศึกษา อันจะนำไปสู่การบริหารแบบกระจายอำนาจโดยเฉพาะ มาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดสาระสำคัญให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนกลยุทธ์ แผนงาน และโครงการต่าง ๆ ตามกระบวนการจัดการที่มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาหรือโรงเรียนที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลย่อมมีสิทธิหน้าที่หรืออำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้ถือปฏิบัติแล้ว จำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินกิจการ หรือบริหารงานทั้งงานวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไปให้มีประสิทธิภาพโดยยึดหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, 2)

การบริหารงบประมาณซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการของสถานศึกษานั้น จากอดีตการบริหารจัดการด้านงบประมาณจะได้รับการจัดสรรและบริหารจัดการตามนโยบายของส่วนกลางเป็นหลัก แต่เมื่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ประกาศและมีผลบังคับใช้ส่งผลให้สถานศึกษาต้องทำการบริการจัดการเรื่องงบประมาณเอง จากที่เคยต้องรับนโยบายจากส่วนกลางมาปฏิบัติ

กลายมาเป็นการต้องทำการบริหารจัดการเอง กระบวนการของการบริหารจัดการงบประมาณสำหรับสถานศึกษาต่างๆ ที่จะต้องมีความพร้อมในการพัฒนามาตรฐานบริหารงบประมาณของสถานศึกษาภายใต้การบริหารจัดการที่เน้นโรงเรียนเป็นฐานตามโครงสร้าง การกระจายอำนาจ เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ จำเป็นต้องใช้ระบบ การจัดสรรงบประมาณที่ทันสมัยและเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะกระตุ้นให้โรงเรียนดำเนินการ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 ก, 132-134) อีกทั้งงานงบประมาณเป็นงานที่สำคัญและจำเป็นในการบริหารสถานศึกษา และเป็นงานที่ทำให้ผู้บริหารถูกร้องเรียน มากกว่างานอื่น ๆ จึงต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบระมัดระวัง ในการบริหารงานนี้เป็นพิเศษ เพราะงาน งบประมาณมีความสลับซับซ้อนเสี่ยงต่อความผิดพลาดทางกฎหมายทางแพ่ง ทางวินัยจึงต้องบริหารให้เป็นไปด้วยความ ถูกต้องเป็นระเบียบ โปร่งใส น่าเชื่อถือ ตรวจสอบได้ ทั้งจากภาครัฐและภาคประชาชน (สมศักดิ์ กรอบสูงเนิน, 2552, 4)

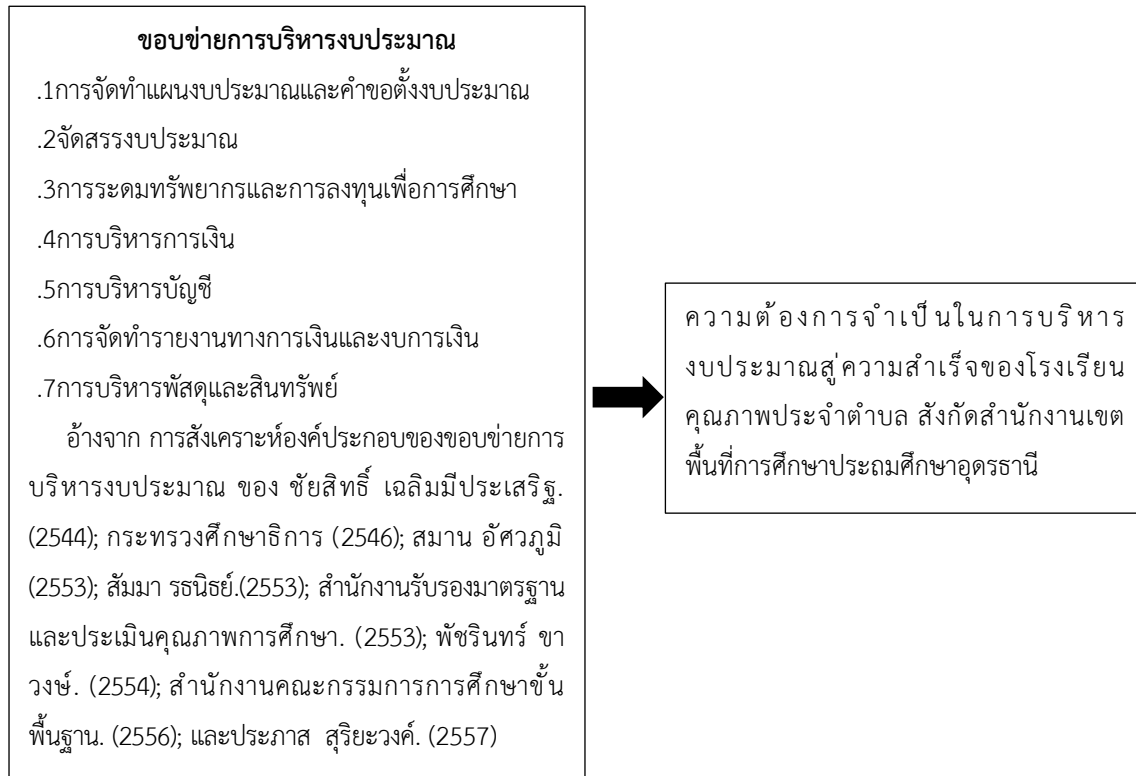
โครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล เป็นโครงการที่เกิดขึ้นตามนโยบาย “1 ตำบล 1 โรงเรียนคุณภาพ” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาโรงเรียนในท้องถิ่นระดับตำบลให้เป็น โรงเรียนคุณภาพ ประจำตำบล ภายใต้แนวคิด “1 ตำบล 1 โรงเรียนคุณภาพ” ให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการและมีความพร้อม ในการพัฒนา ด้าน คุณธรรม จริยธรรม งานอาชีพ และสุขภาพอนามัย สามารถให้บริการการศึกษาแก่นักเรียน และชุมชน อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา แก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทาง เศรษฐกิจและสังคม สำหรับนักเรียนในท้องถิ่นชนบท และส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของ เอกชน บ้าน วัด รัฐ โรงเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2556, 1-34)

จากความสำคัญและปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษามีส่วนสำคัญที่ ทำให้การบริหารสถานศึกษาเกิดการคล่องตัว และมีการบริหารจัดการงบประมาณอย่างเป็นระบบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ อีกทั้งยังสามารถปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะ โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ซึ่งโครงการดังกล่าวเป็นโครงการที่เกิดขึ้นมาใหม่ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการทราบถึงสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในขอบข่ายการบริหาร งบประมาณ ที่เป็นตัวขับเคลื่อนการบริหารงานงบประมาณ เช่น การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณ จัดสรรงบประมาณ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การจัดทำ รายงานทางการเงินและงบการเงิน และการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะของการบริหารงาน งบประมาณโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี และ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองในการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่นำพาองค์กรไปสู่การการ บริหารงานงบประมาณสู่ความสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการบริหารงบประมาณสู่ ความสำเร็จของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารงบประมาณสู่ความสำเร็จของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตการวิจัย

1.1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากร ผู้บริหารและข้าราชการครูที่รับผิดชอบงานงบประมาณโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ทั้งหมด 153 โรงเรียน จำนวน 306 คน

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารและข้าราชการครูที่รับผิดชอบงานงบประมาณโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejci and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, 40) ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและข้าราชการครูที่รับผิดชอบงานงบประมาณ โดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน เป็น 3 ขนาด ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 216 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนคุณภาพ ประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ซึ่งได้จากการสังเคราะห์เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ อ้างจาก การสังเคราะห์องค์ประกอบของ ขอบข่ายการบริหารงบประมาณ ของ ชัยสิทธิ์ เถлимมีประเสริฐ (2544); กระทรวงศึกษาธิการ (2546); สมาน อัครวภูมิ (2553), สัมมา รัตนธัญ (2553), สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2553); พิชรินทร์ ขาววงษ์ (2554); สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) และประภาส สุริยะวงศ์ (2557) สรุปได้ว่า องค์ประกอบของขอบข่ายการบริหารงบประมาณ 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณ 2) จัดสรรงบประมาณ 3)การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 4) การบริหารการเงิน 5) การบริหารบัญชี 6) การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน 7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 1 ฉบับ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire)แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการบริหารงานงบประมาณ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการบริหารงานงบประมาณ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการบริหารงานงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการบริหารงานงบประมาณ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการบริหารงานงบประมาณ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

จำนวน 1 ฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงบประมาณสู่ความสำเร็จของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณ ทั้งหมด 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1)การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณ 2) จัดสรรงบประมาณ 3)การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 4) การบริหารการเงิน 5)การบริหารบัญชี 6)การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน 7)การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีถึงผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาในสังกัด

4.2 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีถึงผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

4.3 ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานงบประมาณที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โดยกำหนดขอรับแบบสอบถามคืนภายใน 2 สัปดาห์

4.4 ในกรณีที่ได้รับแบบสอบถามไม่ครบตามจำนวนที่จัดส่งไป ผู้วิจัยจะโทรศัพท์ติดต่อ ประสานงานกับผู้บริหารสถานศึกษานั้นโดยตรง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences: SPSS) ตามรายละเอียด ดังนี้

5.1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงบประมาณสู่ความสำเร็จของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 103) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.2 นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงบประมาณสู่ความสำเร็จของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี มาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Analysis) เพื่อวิเคราะห์สาเหตุที่นำไปสู่การเกิดความต้องการจำเป็นนั้น ๆ เทคนิคการวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นที่เป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายคือ $PNI_{Modified}$ คือ เป็นสูตรที่ปรับปรุง โดย นางลักษณะ วิรัชชัย และ สุวิมล ร่องวานิช เป็นวิธีการหาผลต่างของ $(I - D)$ แล้วหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการ จำเป็นให้อยู่ในพิสัยช่วงที่ไม่กว้างมากเกินไปและให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบเมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม (สุวิมล ร่องวานิช, 2550, 15-17) สูตร $PNI_{Modified} = (I-D)/D$

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานงบประมาณสู่ความสำเร็จของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี สรุปผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานงบประมาณ ของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ พบว่าในภาพรวมค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันอยู่ระดับ น้อย ($\bar{X} = 2.49$) ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$) ทุกด้าน ผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณสู่ความสำเร็จของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ในภาพรวม พบว่า สภาพที่พึงประสงค์มีความต้องการอยู่ในระดับ มากที่สุด ทุกด้าน โดยมีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.590 – 1.424 รายการความต้องการที่พบ มีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุดลำดับ 1 คือ การบริหารบัญชี ลำดับที่ 2 คือ การบริหารการเงิน ลำดับที่ 3 คือการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ลำดับที่ 4 คือ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ลำดับที่ 5 คือ การจัดทำรายงานทางการ

เงินและงบการเงิน ลำดับที่ 6 คือ การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณ และลำดับที่ 7 คือ จัดสรรงบประมาณ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารงานงบประมาณสู่ความสำเร็จของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ในภาพรวม

ระดับการปฏิบัติ/พฤติกรรม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับที่
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล		
1. การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณ	2.70	1.376	ปานกลาง	4.69	0.517	มากที่สุด	0.740	6
2. จัดสรรงบประมาณ	2.99	1.491	ปานกลาง	4.74	0.498	มากที่สุด	0.590	7
3. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา	2.50	1.412	ปานกลาง	4.71	0.506	มากที่สุด	0.907	4
4. การบริหารการเงิน	2.26	1.187	น้อย	4.73	0.494	มากที่สุด	1.186	2
5. การบริหารบัญชี	1.98	1.103	น้อย	4.68	0.574	มากที่สุด	1.424	1
6. การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน	2.81	1.138	ปานกลาง	4.72	0.497	มากที่สุด	0.763	5
7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์	2.21	1.091	น้อย	4.75	0.511	มากที่สุด	1.152	3
รวม	2.49	1.256	น้อย	4.72	0.513	มากที่สุด	0.966	

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการบริหารงานงบประมาณสู่ความสำเร็จของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลตามกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

สภาพปัจจุบันของการบริหารงานงบประมาณสู่ความสำเร็จของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับน้อย สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานงบประมาณสู่ความสำเร็จของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานงบประมาณสู่ความสำเร็จของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ภาพรวมพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกด้าน โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 คือ การบริหารบัญชี ลำดับที่ 2 คือ การบริหารการเงิน และลำดับที่ 3 คือ การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาเป็นการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเงิน จัดทำบัญชี และการบริหารการเงินตามโครงการ และการจัดการงบประมาณและพัสดุและสินทรัพย์ในสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย โดยบุคลากรที่รับผิดชอบดำเนินการขออนุมัติใช้จ่ายงบประมาณตามขั้นตอนการปฏิบัติ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนงาน / โครงการที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีและ

แผนการใช้จ่ายงบประมาณ และผู้บริหารพิจารณาอนุมัติตามความเหมาะสม ซึ่งโรงเรียนมีแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินที่เป็นไปตามสภาพการใช้จ่ายจริงในสถานศึกษา มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ และมีการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชรินทร์ ยืนนาน (2560,251) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 พบว่า สภาพการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 อยู่ในระดับ มาก ด้านที่มีปัญหาสูงสุด ได้แก่ ด้านวางแผนงบประมาณและด้านการบริหารสินทรัพย์ รองลงมา ได้แก่ด้านตรวจสอบภายใน ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน การคำนวณต้นทุนผลผลิต และด้านต่ำสุดคือการจัดระบบการจัดซื้อ โดยมีแนวทางด้านการติดตามประเมินผล ดังนี้ ให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบแต่ละฝ่ายรายงานผล การปฏิบัติงานเป็นประจำทุกเดือน และสถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะทำงาน ติดตาม ประเมินผล เพื่อส่งเสริมให้มีการติดตามประเมินผลอย่างครอบคลุมและเป็นระบบ และผลการวิจัยของ สราภรณ์ ศิริพงษ์ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านปรากฏว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับปัญหาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา จากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหารงานพัสดุและสินทรัพย์ การบริหารบัญชี การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การจัดทำและเสนอขอ งบประมาณการบริหารงานบัญชีการระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษาการจัดสรรงบประมาณตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ด้านการบริหารบัญชี ซึ่งความต้องการจำเป็นลำดับแรก พบว่าสถานศึกษาสามารถดำเนินการบริหารบัญชีโดยมีการบันทึกระบบบัญชีให้เป็นปัจจุบัน โดยสถานศึกษาต้องมีการจัดทำระบบบัญชีให้ถูกต้องตามกระทรวงการคลังกำหนด โดยมีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายและเงินนอกงบประมาณ ให้มีความชัดเจน ถูกต้องและสามารถตรวจสอบได้

1.2 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ด้านการบริหารการเงิน ซึ่งความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 พบว่าสถานศึกษาสามารถดำเนินการตามระเบียบปฏิบัติ มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงาน วางแผนจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน มีการจัดทำให้เป็นปัจจุบันเพื่อแสดงความถูกต้อง และโปร่งใสในการบริหารงบประมาณ ดังนั้น สถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน มีการกำหนดการใช้งบประมาณให้ตรงตามแผนปฏิบัติการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.3 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ซึ่งความต้องการจำเป็นลำดับที่ 3 พบว่า สถานศึกษาสามารถบริหารพัสดุและสินทรัพย์ให้เกิดความคุ้มค่าและมีประโยชน์สูงสุด โดยสถานศึกษาควรมีการจัดเก็บเอกสารงานทะเบียนที่สำคัญไว้ในที่ปลอดภัยและสะดวกต่อการหยิบใช้ จัดทำทะเบียนคุมสินทรัพย์ทะเบียนราชพัสดุ ให้เป็นปัจจุบัน โดยกำหนดกฎระเบียบในการใช้สินทรัพย์อย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ สถานศึกษาต้องดำเนินการตรวจสอบพัสดุประจำปีในการขออนุญาตจำหน่ายกรณีพัสดุชำรุดเป็นประจำทุกปี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนา (Research and Development) เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณสำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล เพื่อคุณภาพทางการบริหารการศึกษาต่อไป

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงประเมิน การบริหารงานงบประมาณทั้งในระดับสถานศึกษาและระดับพื้นที่

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์พร จารุจิตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาคำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของวิทยานิพนธ์จนสำเร็จสมบูรณ์ และให้กำลังใจผู้วิจัยมาโดยตลอดจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันทนา อมตาริยกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ ชมภูวิเศษ นายประทีป หวางอัน นางชุตินา สุ่มมาตย์ และนายคุณัญญา วงษ์นาม ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะตลอดระยะเวลาดำเนินการวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 1 เขต 2 เขต 3 และ เขต 4 ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 1 เขต 2 เขต 3 และ เขต 4 ที่กรุณาให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณเพื่อนพี่น้องครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านเชียงดา ที่ให้กำลังใจ สนับสนุน และคอยช่วยเหลือผู้วิจัยเป็นอย่างดีเสมอมา

ประโยชน์และคุณค่าจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศแห่งความดีในครั้งนี้แด่ ผู้มีพระคุณ และครูอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ในการทำวิทยานิพนธ์ ทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

_____. (2562). *คู่มือโครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล*. [ม.ป.ท.] [ม.ป.พ.]: กาญจนนา วัชร

ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ. (2546). *ความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐในการบริหารจัดการระบบงบประมาณ*

แบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ชาติ(Strategic Performance Based Budgeting: SPBB) และ

กรณีตัวอย่างกรมควบคุมโรคกระทรวงสาธารณสุข. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ธนัชการพิมพ์.

เดช ดอนจันทร์โคตร. (2550). *การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน*

เขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา).

มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

_____. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- พัชรินทร์ ยืนนาน. (2560). *การพัฒนาแนวทางการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).* มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2546). *พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546.* (120). ตอนที่ 100 ก.
- สมาน อัครภูมิ. (2553). *การบริหารการศึกษสมัยใหม่: แนวคิดทฤษฎีและปฏิบัติ.* อุบลราชธานี: อุบลกิจจอพเซทการพิมพ์
- สรารักษ์ ศิริพงษ์. (2559). *การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).* มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สัมมา รัตนธย์. (2553). *หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา.* กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2553). *คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา 2554.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แม่ทัพพอยท์.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษา พ.ศ. 2550.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.